

УДК УДК 316.3:316.46

Карпенко Н.М.

канд. держ. упр., доц. НУ «Запорізька політехніка»

ПОЗИЦІЯ ЛІДЕРА У СУСПІЛЬНОМУ РОЗВИТКУ

Суспільний розвиток у різні епохи пов'язувався людством з визначними особистостями, які сприймалися як лідери, що спричиняли суттєві суспільні зміни. Актуальність лідерства не применшується й у сучасних умовах, оскільки існує незадоволений попит на справжніх результативних лідерів. Дискусії щодо сутності та ролі лідерів у суспільних процесах продовжують отримувати свій розвиток під впливом динамічних змін, світових трендів і розширення кризових явищ різного спрямування. Звертання до різноманітних

пошукових систем доводить про зростаючий попит на лідерів. Адже лідери є цінним активом компаній, які формують навколо себе певне середовище та здійснюють впливи на системи різних рівнів. Протистояння лідерів у цивілізованому світі здатне спричиняти сприятливу конкурентну боротьбу та стимулювати зростання, хоча в окремих випадках може бути з руйнівними наслідками.

Позиція лідера дуже часто асоціюється з керівником компанії чи окремих її підрозділів. Наявність ресурсів у керівника можуть применшувати його риси лідера, оскільки за їх рахунок умовно вдається «купувати» лояльність підлеглих. І навпаки, відсутність бажаних ресурсів – спричиняє мобілізацію внутрішніх мотивів керівника, щоб утримувати таланти та стимулювати розвиток. Це дозволяє припустити, що керівники не завжди володіють необхідними рисами лідера для забезпечення ефективної діяльності.

Після призначення на позицію керівника, якщо це дійсно бажана роль, та щоб виглядати як на своєму місці, особистість намагається мобілізувати власні ресурси і відшуковувати такі дії, впливи на оточуючих, щоб його сприймали як лідера. Занурення керівника у процес і систему дозволяє побачити вузькі місця компанії, які підлягають удосконаленню чи виправленню та при умілих діях наближають до формування лідерських рис, перетворення в лідера. Тобто призначення змушує діяти, оскільки це своєрідна «сцена» де всі риси людини створюють визначне лідерство [1, с. 11]. Призначення дозволяє актуалізувати наявні здібності та формувати відчуття можливості досягти поставлених цілей.

Беручи до уваги практичний досвід, можна констатувати, що відбувається цікаве протиріччя. Роль керівника змушує його спланувати і зробити дію, проте зухвалість, самолюбство, банальна лінь або страх стримує активність. Разом з цим, навіть незначний поштовх чи нестандартна ситуація спричиняють певне подразнення – реакцію діяти, керівник консолідує зусилля та рухається до визначеної мети.

Керівник не завжди є лідером, а лідер – керівником, проте в умовах постійних змін лідерство є ключовою компетенцією будь-якого управлінця, який не хоче опинитися осторонь визначальних процесів розвитку. Перспективнішим типом лідерства є саме той, який генерує більше ініціативи і драйву, а отже, задіює значно разючіший людський потенціал [2].

Лідери бувають різні за здібностями та продуктивністю, проте їх основне призначення полягає у забезпеченні розвитку. Саме здатність «виходити з себе» дозволяє лідеру розвивати бізнес, а висока емоційна сила та здорова агресивність допомагає освоювати ринки, перемагати конкурентів, відстоювати свої інтереси тощо [3]. Тобто лідер має бути «агресивним до дій» і вміти керувати своїми емоціями, щоб забезпечувати зростання.

Серед основних рис лідера прийнято виділяти такі:

- присвячення життя «великим» конструктивним ідеям, які працюють на довгу перспективу;
- цілісність особистості, авторитет і приклад для наслідування;
- широкий кругозір і стратегічне мислення;
- вміння слухати та володіння навичками безперервного навчання;
- вміння приймати складні рішення і брати на себе відповідальність;
- вміння не лише перемагати, а й програвати;
- здатність наділяти силою інших людей і відкривати нові перспективи [4].

Отже, лідерство – це стан особистісного розвитку від усвідомлення та впевненості у власній компетентності до сприйняття її оточуючими. Лідерство формується як тривала неперервна діяльність особистості щодо самоорганізації, самодисципліни та саморозвитку, що сприяє розумному й осмисленому використанню влади для спрямування діяльності себе й інших на досягнення стратегічних цілей. Справжні успішні лідери здібні та віддані своїй справі, демонструють впевненість, високу толерантність, спокійні до стресу та готові будувати нові шляхи для процвітання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Крейг Н. Ділерство починається з призначення. Пер. з англ. В. Галкіна. Харків : Ранок : Фабула, 2019. 240 с.
2. Тимофеев О. Забути Homo Sovieticus. Як перейти до концепції «лідерство як служіння». *Forbes Ukraine*. 2020. URL: <https://forbes.ua/leadership/liderstvo-yak-sluzhinnya-16092020-124> (дата звернення 16.03.2023).
3. Дубравін Д. Гнів лідера залишає випалене поле. Як керівнику приручити свого дракона. *Forbes Ukraine*. 2021. URL: <https://forbes.ua/leadership/upravlenie-gnevom-kak-rukovoditelyu-ukrotit-svoego-drakona-29012021-934> (дата звернення 16.03.2023).
4. Баумейстер А. Лідерство – це хвороба чи дар? *Forbes Ukraine*. 2021. URL: <https://forbes.ua/leadership/liderstvo-eto-bolezn-ili-dar-obyasnyayet-filosof-andrey-baumeyster-23092021-2376> (дата звернення 16.03.2023).